

ACFS **EARLY** warning

ปีที่ 16 รายไตรมาส เดือนกรกฎาคม - กันยายน 2567

วารสารเตือนภัยสินค้าเกษตรและอาหาร

**DISPUTE
SETTLEMENT**

สงครามแย็บ ในแวดวงเกษตร
เจาะลึกข้อพิพาทที่ไม่ธรรมดา

HIGHLIGHT

กำแพงการค้า
สู่ข้อพิพาทระหว่างประเทศ

ประวัติศาสตร์การฟ้องร้อง
ภายใต้มาตรการ **SPS**

เจาะลึก **กรณีพิพาท**

และคุย...กับบก.

สวัสดี สมาชิกวารสาร Early Warning ทุกท่าน

วารสารเพื่อการเตือนภัยสินค้าเกษตรและอาหาร (ACFS Early Warning) รายไตรมาส ประจำเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2567 ฉบับนี้ มาพร้อมประเด็น “ข้อพิพาททางการค้าที่เกิดจากมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS)” ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตรและอาหารทั่วโลก และเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศ เนื่องจากแต่ละประเทศต่างต้องวางนโยบายและกำหนดมาตรการโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนภายในชาติตนเองเป็นที่ตั้ง

นอกจากนี้ยังเสนอกระแสข่าวเด่นความเคลื่อนไหวล่าสุดในคอลัมน์ “จับกระแส NTB” ในประเด็น “EU บังคับเครื่องดื่มความจุนไม่เกิน 3 ลิตร ใช้ฝาแบบผูกติดกับขวด” และ “EU เสนอระเบียบสวัสดิภาพสัตว์ระหว่างการขนส่ง” ซึ่งจะมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรไทยในอนาคตอันใกล้

ทีมบก.มุ่งหวังให้ทุกท่านได้รู้จักแง่มุมการแข่งขันระหว่างประเทศในด้านสินค้าเกษตรนี้มากขึ้น รวมถึงเกิดไอเดียสร้างสรรค์ในการทำงานของทุกท่านต่อไป และหากมีข้อเสนอแนะประการใด พวกเราจะรู้สึกยินดีและดีใจที่ได้รับเสียงตอบรับจากทุกท่าน โดยสามารถติดต่อทีมบรรณาธิการได้ที่ อีเมล acfsearlywarning@gmail.com รวมถึงสมัครสมาชิกและติดตามข่าวสารได้ที่ www.warning.acfs.go.th และ <https://www.facebook.com/acfsearlywarning>

ที่ปรึกษา

นายพิศาล	พงศาพิชณ์
นางสาวปรียานุช	ทิพย์ะวัฒน์
นางกาญจนา	แดงรุ่งโรจน์
นางสาวรวินันท์	ฉ่ำเฉลิม

กองบรรณาธิการ

นายสิทธา	เกตุดประทุม
นางสาวรัสรินทร์	นพเลิศพิทักษ์
นางสาววิชุดา	มะลิมาศ
นางสาวปภััสสร	ชลัย
นายธราเทพ	พันธบุต
นางสาวเกศริน	เส้นยาหมัด

สารบัญ

สถิติ
การนำเข้า - ส่งออก
ตั้งแต่เดือน ม.ค. - มิ.ย. 67

3

จับกระแส NTBs

4

Dispute Settlement
สงครามเจียบในแวดวงเกษตร
เจาะลึกข้อพิพาทที่มัสมดา

5

กรณีข้อพิพาท
54 กรณี

8

เจาะลึกข้อพิพาท

10

ข่าวสั้นทันโลก

14

สถิติการนำเข้า – ส่งออกสินค้าเกษตร

ตั้งแต่เดือนมกราคม – มิถุนายน 2567

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาพรวมการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

SPS & TBT Notification เมษายน – มิถุนายน 2567

ฉบับกระแส

NTBs

EU บังคับเครื่องดื่มความจุไม่เกิน 3 ลิตร ใช้ฝาแบบผูกติดกับขวด

เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2567 สหภาพยุโรปได้บังคับใช้กฎหมาย “ฝาเครื่องดื่มแบบผูกติดกับขวด (Tethered caps)” กับเครื่องดื่มที่บรรจุในพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวที่มีความจุไม่เกิน 3 ลิตร โดยกำหนดให้ฝาปิดต้องผูกติดกับบรรจุภัณฑ์ตลอดเวลา เพื่อให้สะดวกต่อการรีไซเคิลไปพร้อมกับบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งลดปัญหาขยะที่เกิดจากพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

กฎหมายดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมาย Single-Use Plastics Directive: SUPD ที่ถูกเสนอเมื่อปี 2561 และนำมาใช้ทั่ว EU ในปีถัดมา ซึ่งขณะนั้นมีบริษัทหลายแห่งออกมาคัดค้าน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลาและการลงทุนที่สูง แต่ในปีที่ผ่านมาบริษัท Coca-Cola ก็ได้ออกมายอมรับว่าตนคิดผิด และนำฝาขวดแบบผูกติดมาใช้งานก่อนกฎหมายนี้จะมีผลบังคับใช้ถึง 1 ปีครึ่ง

นอกจากนี้ คณะกรรมการยุโรปได้ขอให้หน่วยงานด้านมาตรฐานอุตสาหกรรม (CEN) จัดทำมาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการตั้งแต่การออกแบบฝาแบบผูกติด น้ำหนักของฝาขวด และกระบวนการผลิต เพื่อสร้างความมั่นใจว่าฝาแบบใหม่นั้นมีความแข็งแรง น่าเชื่อถือและปลอดภัย ทั้งนี้ คาดว่ากฎหมายดังกล่าวจะช่วยลดขยะพลาสติกที่พบบนชายหาดของ EU ได้ประมาณ 10%

EU เสนอระเบียบสวัสดิภาพสัตว์ระหว่างการขนส่ง

เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2567 คณะกรรมาธิการยุโรปได้ตอบรับข้อเสนอสำหรับกฎระเบียบว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์ระหว่างการขนส่งในขั้นตอนสุดท้าย โดยข้อเสนอนี้เป็นกรอบทบทวนกฎหมายสวัสดิภาพสัตว์ภายใต้กลยุทธ์ Farm to Fork (F2F) เพื่อแสดงให้เห็นถึงการพยายามในการลดช่วงระยะเวลาเดินทางสำหรับสัตว์มีชีวิต โดยแก้ไขวิธีการและเงื่อนไขในการขนส่ง ซึ่งมีผลต่อการนำเข้าสัตว์จากต่างประเทศด้วย ทั้งนี้ คาดว่าร่างกฎหมายดังกล่าวจะแล้วเสร็จและพร้อมประกาศใช้ภายในปี 2568 รายละเอียดที่สำคัญมีดังนี้

1. การจำกัดระยะเวลาขนส่งและจัดสรรเวลาพักที่มากขึ้น โดยจำกัดเวลาเดินทาง 9 ชั่วโมงสำหรับสัตว์ที่ต้องนำไปฆ่า และ 21 ชั่วโมงสำหรับสัตว์ที่ขนส่งด้วยวัตถุประสงค์อื่น (นับรวมช่วงเวลาพักและให้อาหารแก่สัตว์ด้วย) หลังจาก

การเดินทางในรอบแรก สัตว์ต้องได้พักผ่อนนอกยานพาหนะขนส่งเป็นเวลา 24 ชั่วโมง ในระหว่างที่พักระหว่างการเดินทางจะต้องได้รับอาหารและน้ำหลังการพัก จึงจะสามารถเดินทางต่อในรอบถัดไปอีก 21 ชั่วโมง (หลังจากเดินทาง 10 ชั่วโมง ต้องพักอีก 1 ชั่วโมง) หลังจากนั้นสัตว์ต้องไปถึงจุดหมายปลายทาง

- จัดสรรพื้นที่สำหรับสัตว์ให้มากขึ้นระหว่างการขนส่งตามน้ำหนักและสายพันธุ์
- เงื่อนไขเพิ่มเติมการส่งออกไปยังประเทศนอกยุโรป
 - เพิ่มความเข้มงวดของระเบียบในการขนส่งสัตว์ทางทะเล
 - มีระบบตรวจสอบและรับรองสำหรับสวัสดิภาพสัตว์ในการส่งออกทั้งทางบกและทางทะเล
 - บังคับให้มีการรับรองผู้ปฏิบัติงานในการขนส่ง ต้องมีเจ้าหน้าที่สวัสดิภาพสัตว์บนเรือในระหว่างการขนส่ง
- ข้อจำกัดของอุณหภูมิระหว่างการขนส่ง
 - สามารถขนส่งได้เป็นระยะเวลาไม่เกิน 9 ชั่วโมงหากคาดว่าอุณหภูมิระหว่างการเดินทางคือ 25°C - 30°C
 - อนุญาตให้ขนส่งได้เฉพาะตอนกลางคืน หากกลางวันอุณหภูมิสูงเกิน 30°C
 - หากคาดการณ์ว่าอุณหภูมิในช่วงกลางวันจะสูงกว่า 30°C สัตว์ต้องได้รับการจัดสรรพื้นที่มากขึ้นเพื่อป้องกันการเกิดความเครียดจากความร้อน

DISPUTE SETTLEMENT

สงครามเจียบในแวดวงเกษตร เจาะลึกข้อพิพาทที่ไม่ธรรมดา

“การค้า” นับว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ สำหรับการค้าสินค้าเกษตรของไทยกับประเทศคู่ค้าทั่วโลกนั้น พบว่า ในปี 2566 มีมูลค่ารวมกว่า 2.506 ล้านล้านบาท ด้วยมูลค่าการค้าที่สูงนี้ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวพันถึงภาวะเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ของแต่ละประเทศ จึงไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจที่การแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศทั่วโลกนั้นจะมีความเข้มข้นสูง

ด้วยการแข่งขันที่เข้มข้นเช่นนี้จึงมีสิ่งหนึ่งที่หลายประเทศอาจเลี่ยงไม่ได้คือ **“ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศคู่ค้า”** โดยนอกเหนือจากเรื่องอัตราภาษีนำเข้าแล้ว อุปสรรคทางการค้ายังสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในเรื่องสัญญา ความแตกต่างระหว่างมาตรฐานและกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ไปจนถึงการกำหนดมาตรการนำเข้ารูปแบบต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศตนเอง

ย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ. 2538 ได้มีการก่อตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ขึ้นโดยเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างมากต่อระบบการค้าและระบบเศรษฐกิจโลกและถือเป็นศูนย์กลางในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดกฎเกณฑ์และข้อผูกพันต่าง ๆ เพื่อให้การค้าระหว่างประเทศเกิดความราบรื่นและเป็นธรรมมากที่สุด

“มาตรการสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรและอาหาร”

มาตรการหนึ่งซึ่งสำคัญอย่างมากต่อภาคการเกษตรและอาหาร นั่นคือ **“มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary measures: SPS)”** ซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้ในการปกป้องสุขภาพและชีวิตของคน พืช และสัตว์ในประเทศ เช่น การลดความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของแมลงพาหะนำโรค หรือสารพิษและสารปนเปื้อนในสินค้า

เกษตรและอาหารชนิดต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจโดยต้องอยู่บนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่ WTO ให้การยอมรับ อาทิ Codex WAOH หรือ IPPC และเมื่อมองในภาพรวมจากเหตุผลที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ **ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากมาตรการนี้มากที่สุดคงหนีไม่พ้น “ผู้บริโภคร”**

WTO กำหนดให้ประเทศสมาชิกลดภาษีการนำเข้าลง และไม่ให้นำเอามาตรการกีดกันทางการค้าทางภาษีเข้ามาใช้โดยไม่จำเป็น อย่างไรก็ตาม หลายประเทศได้เกิดแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในการกำหนดมาตรการ SPS ร่วมกับมาตรการทางเทคนิค (Technical Barriers to Trade : TBT) ซึ่งเป็นมาตรการทางการค้ารูปแบบหนึ่งที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barrier: NTBs) ในการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร กลายเป็นกำแพงทางการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะมาตรการ SPS ที่มีโอเดียสำคัญคือ “การปกป้องสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช”

แม้ว่าแนวทางในการกำหนดมาตรการ SPS จะระบุไว้ว่า มาตรการนั้นต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าหรือข้อกีดกันทางการค้าโดยแอบแฝงและไม่จำเป็น แต่ข้อกำหนดหรือมาตรฐานบางประการที่หลายประเทศสร้างขึ้นอาจไม่ยุติธรรมต่อบางประเทศก็ได้ เนื่องจากอาจแอบแฝงการเพิ่มต้นทุนการผลิตให้กับผู้ส่งออกในการปฏิบัติตามข้อกำหนดและนำไปสู่การถูกจำกัด การเข้าถึงตลาดในประเทศนั้นไป ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานั้นเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งจนกลายเป็นกรณีพิพาทระหว่างกัน

“ระงับข้อพิพาท”

WTO ได้ขอความร่วมมือให้ประเทศที่กำหนดมาตรการ SPS ขึ้นมาใหม่หรือต้องการแก้ไขมาตรการเดิมนั้นแจ้งเวียน Notifications ให้สมาชิกทราบด้วย และหากมาตรการนั้นไม่ใช่มาตรการที่เร่งด่วน ก็จะต้องเปิดรับฟังความเห็นจากสาธารณะเพื่อให้ประเทศสมาชิกอื่น ๆ สามารถแสดงข้อคิดเห็นและตรวจสอบดูว่ามาตรการนั้นเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องและเป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ หากมาตรการนั้นมีการละเมิดข้อผูกพันตามข้อตกลงเรื่อง ความตกลงว่าด้วยการใช้บังคับมาตรการสุขอนามัยสุขอนามัยพืช หรือ Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures และเกิดเป็นความขัดแย้งจนนำไปสู่ การฟ้องร้องกันระหว่างประเทศสมาชิก หน้าที่สำคัญของ WTO ก็คือ “การยุติข้อพิพาท” โดยจะดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยกฎเกณฑ์และวิธีการระงับข้อพิพาท (The Understanding on Rules and Procedures governing the Settlement of Disputes หรือ DSU)

กลไกการระงับข้อพิพาท

เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น กลไกยุติข้อพิพาทของ WTO ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนหลัก ๆ คือ (1) การปรึกษาหารือ (2) การไต่สวนและอุทธรณ์ และ (3) การกำกับดูแลการปฏิบัติตามมติ ตัวอย่าง คือ เมื่อมีข้อขัดแย้งทางการค้าเกิดขึ้นหรือประเทศสมาชิกเห็นว่าประเทศสมาชิกใดละเมิดความตกลงให้ ยื่นคำขอหารือต่อองค์การระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement Body : DSB) เพื่อหาทางเจรจาหาข้อ ยุติกรณีพิพาทก่อนและหากการหารือข้างต้นไม่สามารถ หาทางออกร่วมกันได้ภายใน 60 วัน ประเทศที่ฟ้องร้องสามารถขอใช้สิทธิตาม มาตรา 4 วรรค 7 ของ DSU

เพื่อขอตั้งคณะผู้พิจารณาคดีขั้นต้น (Panel) ให้ดำเนินการพิจารณาคดีและทำรายงาน (Final Report) ให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน และแจ้งเวียนให้ประเทศสมาชิกทั้งหมดของ WTO พิจารณา^[1] อย่างไรก็ตาม รายงานคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาข้อพิพาทอาจ ได้รับการรับรองหรือไม่รับรองจากองค์การระงับข้อพิพาทก็ได้ นอกจากนี้ หากข้อพิพาทดังกล่าวได้รับการตัดสินแล้วแต่ประเทศที่ถูกฟ้องไม่ปฏิบัติตามคำตัดสิน ประเทศผู้เสียหายสามารถดำเนินการ "ตอบโต้ทางการค้า" ตาม "บทลงโทษ" ได้

บทลงโทษ

ตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยกฎเกณฑ์และวิธีการระงับข้อพิพาท (The Understanding on Rules and Procedures governing the Settlement of Disputes หรือ DSU) มีข้อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ กระบวนการระงับข้อพิพาท ทั้งมาตรา 4 (การปรึกษาหารือ) มาตรา 5 (การประนีประนอมและการไกล่เกลี่ย) มาตรา 6-16 (การจัดตั้งและการดำเนินการต่าง ๆ ของคณะผู้พิจารณาคดี) มาตรา 17 (การอุทธรณ์) แต่มีสิ่งหนึ่ง ที่ควรกล่าวถึงเกี่ยวกับผลของกรณีพิพาท นั่นคือ การเยียวยาและมาตรการระงับการให้สิทธิประโยชน์

WTO ได้ให้กลไกเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามคำตัดสิน ของคณะผู้พิจารณาคดีหรือผลจากการอุทธรณ์ อยู่ใน มาตรา 22 ซึ่งว่าด้วยเรื่องวางแนวทางสำหรับการ เยียวยา และการระงับผลของข้อตกลงอื่น ๆ เป็นการชั่วคราว สำหรับให้ประเทศคู่กรณียื่นคำขอหากอีกฝ่าย ไม่ปฏิบัติตามคำตัดสินในระยะเวลาที่เหมาะสม (ตาม มาตรา 21) เรียกง่าย ๆ คือ "การตอบโต้ทางการค้า"

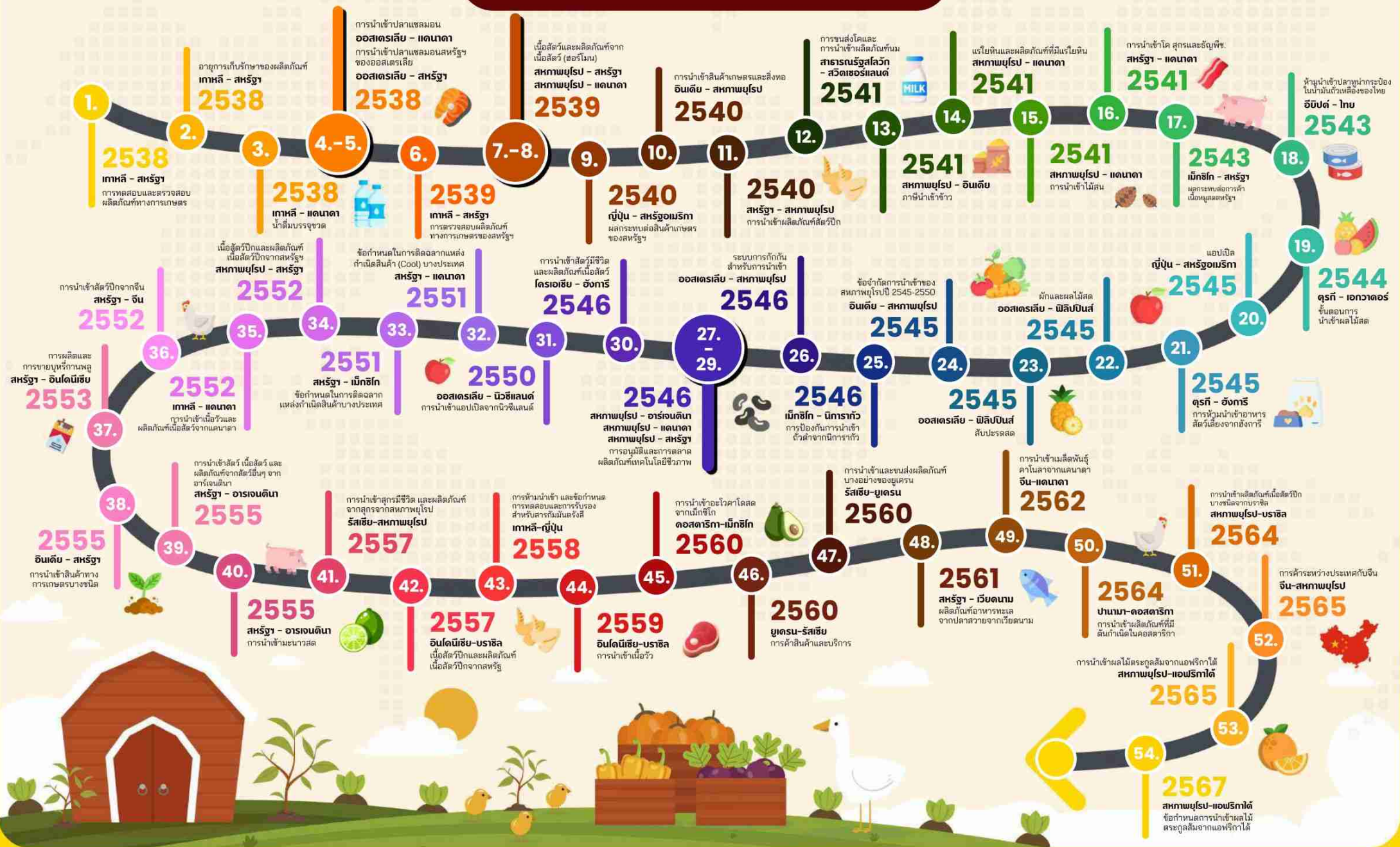
มาตรา 22 มีกระบวนการเริ่มจากการเจรจาเพื่อ ตกลงการเยียวยา (compensation) หากไม่สามารถ ตกลงกันได้ภายใน 20 วัน คู่กรณีก็สามารถขอให้มีการระงับผลของความตกลงภายใต้ WTO (suspension of concessions) ซึ่งรวมถึงความตกลง SPS ความตกลงว่าด้วยสินค้าเกษตร และความตกลงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าบริการ และทรัพย์สินทาง ปัญญา อันจะเป็นการระงับสิทธิประโยชน์ของอีกฝ่าย โดยต้องพิจารณาผลกระทบให้สมน้ำสมเนื้อกับความเสียหายที่เกิดขึ้น เริ่มจากสินค้าภาคส่วนที่เกิด กรณีปัญหา หากเห็นว่าไม่สามารถดำเนินการได้หรือ ยังไม่มีประสิทธิภาพ ก็สามารถดำเนินการกับภาคส่วน อื่นภายใต้ความตกลงเดียวกัน และหากยังมีข้อจำกัด ในทำนองเดียวกันอีกก็สามารถยกระดับให้มีผลถึง ความตกลงฉบับอื่นด้วย

อย่างไรก็ตาม WTO ถือว่าการตอบโต้ทางการค้าเป็นมาตรการชั่วคราวซึ่งไม่เป็นที่พึงประสงค์^[2] ดังนั้น การปฏิบัติตามพันธกรณีตั้งแต่ต้น ไปจนถึงการแก้ไขปัญหาพร้อมกันเมื่อเกิดข้อพิพาท ไม่ว่าจะในขั้นตอน การปรึกษาหารือ การไกล่เกลี่ย หรือแม้กระทั่งการปฏิบัติตามคำตัดสินของคณะผู้พิจารณาคดีย่อมเป็นสิ่ง ที่ดีกว่าและเป็นสิ่งที่ประเทศสมาชิก WTO ควรให้ความสำคัญ

[1] บัณฑิต หลิมสกุล, 'ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนของไทย (Public-Private Partnerships: PPP) ในการใช้กลไกยุติข้อพิพาทภายใต้กรอบของ WTO เพื่อแก้ปัญหาการถูกกีดกันการค้า' (วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ ปีที่ 29 ฉบับที่ 1 ปี 2554) 11 - 14.

[2] บัณฑิต หลิมสกุล, 'แนวทางการใช้กลไกยุติข้อพิพาทในกรอบขององค์การการค้าโลกเพื่อแก้ปัญหาการถูกกีดกันการค้าของสินค้าไทย' (รายงานการ ศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ 2552) 34 - 35.

กรณีพิพาท 54 กรณี

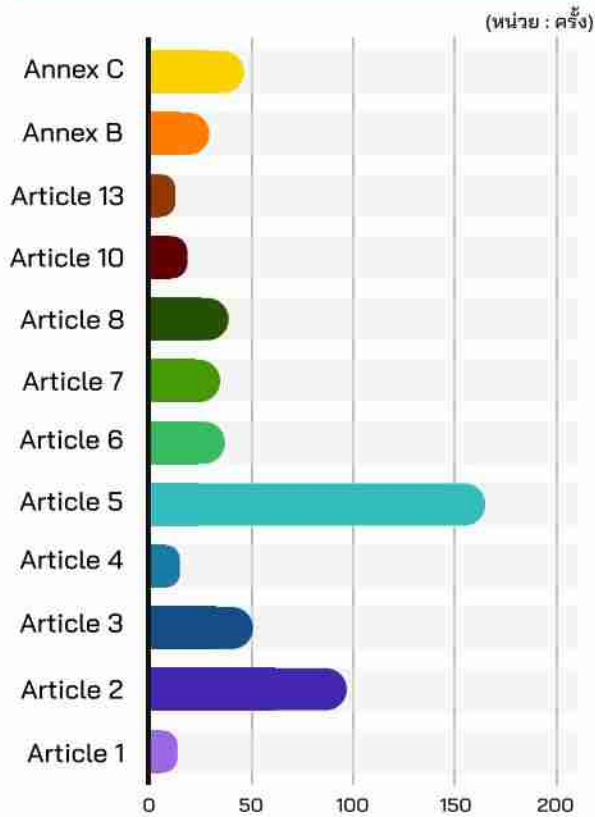

สถิติมาตรการของ SPS Agreement

ที่ถูกหยิบยกเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาท

เจาะลึกกรณีพิพาท

จากข้อมูลของ WTO ณ เดือนเมษายน 2567 พบว่า นับตั้งแต่มีการก่อตั้ง WTO ขึ้นมา ประเทศสมาชิก ได้ประกาศแจ้งมาตรการ SPS ไปยัง WTO มากถึง 34,497 ฉบับ โดยในจำนวนนี้ มีกรณีที่กลายเป็นประเด็นข้อข้องใจและนำไปสู่การตั้งข้อคำถามในการประชุมคณะกรรมการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS Committee) โดยปัจจุบัน มี Specific Trade Concerns หรือ STCs แล้วจำนวน 579 เรื่อง ส่วนใหญ่ข้อข้องใจเหล่านี้มักจบลงในการประชุมดังกล่าว จากการเจรจาต่อรอง หรือ หรือตอบคำถามเพื่อชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมต่อข้อสงสัยเหล่านั้น ซึ่งวิธีการเจรจาเหล่านี้ถือเป็นความพยายามขั้นพื้นฐานสำหรับการยุติข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ยังมีบางกรณีที่ไม่สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ ด้วยสาเหตุหลายประการ จนนำไปสู่การฟ้องร้องและเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายปัจจุบัน เหตุการณ์เหล่านี้มีทั้งสิ้น 54 กรณีตัวอย่าง เช่น

“กรณีพิพาทผลไม้ตระกูลส้ม (Citrus) ระหว่างแอฟริกาใต้และสหภาพยุโรป [DS613]”

ย้อนไปเมื่อปี 2565 แอฟริกาใต้ ได้ยื่นฟ้อง EU เรื่องมาตรการนำเข้า Citrus (ต่อไปนี้จะเรียกว่าส้ม) โดยชี้ว่าตนเองส่งออกส้มมายัง EU เป็นเวลาหลายทศวรรษแล้ว ก่อนที่เมื่อปี 2560 EU จะกำหนดให้ผีเสื้อกลางคืน *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick) หรือ False Codling Moth (FCM) เป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นอันตราย และต่อมาในปี 2562 กำหนดให้อยู่ในรายการเฝ้าระวัง และถือเป็น "Union quarantine pest"

ซึ่งช่วงนั้น ในปี 2561 แอฟริกาใต้มีความพยายามเพื่อจัดการสินค้าส้มให้ปราศจาก FCM โดยการใช้แนวทางเชิงระบบที่เรียกว่า Citrus FCM Management System หรือ FMS แต่ EU โดย European Food Safety Authority (EFSA) กลับให้ความเห็นว่ายังพบ FCM ในส้มจากแอฟริกาใต้อยู่เป็นปริมาณมาก

จากเหตุการณ์ข้างต้น ส่งผลให้ในปี 2564 แอฟริกาใต้ทำการปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการใช้ระบบเฝ้าระวังก่อนการเก็บเกี่ยวที่เข้มงวด และปรับปรุงอุณหภูมิทั้งก่อนและระหว่างขนส่ง ซึ่งทำให้หลังจากนั้นการตรวจพบ FCM ลดลงอย่างมาก โดยตรวจพบ FCM เพียง 3 ครั้งต่อปีในปี 2565 และ 2566 จากเดิมที่ตรวจพบถึง 19 ครั้งในปี 2564 ทั้งนี้ แอฟริกาใต้ยังตั้งคำถามในเรื่องความแม่นยำของการตรวจจับของ EU ด้วย เนื่องจากเห็นว่าตัวอ่อนที่ตรวจจับได้ เป็นตัวอ่อนที่ตายแล้ว

อย่างไรก็ดี ในปี 2565 EU ได้ออกระเบียบ Regulation (EU) 2022/959 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขให้ใช้ความเย็นกำจัดศัตรูพืช (cold treatment and precooling steps) ก่อนการนำเข้าส้มจากแอฟริกาใต้ (หรือประเทศใดก็ตามที่มี FCM) บังคับใช้ครอบคลุมไปถึงกรณีที่มีการบริหารจัดการเชิงระบบ ซึ่งแอฟริกาใต้เห็นว่าตนเองได้ใช้ FMS ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว แต่ที่น่าเข้าใจก็คือในปีเดียวกันนั้นสหภาพยุโรปกลับให้การยอมรับแนวทางเชิงระบบของอิสราเอลว่าเท่าเทียมกันกับข้อกำหนดในการนำเข้าของสหภาพยุโรป ส่งผลให้อิสราเอลไม่จำเป็นต้องใช้ cold treatment เพื่อส่งออก *Citrus sinensis* Pers. ไปยัง EU

เหตุการณ์ข้างต้นทำให้แอฟริกาใต้ยื่นขอให้มีการปรึกษาหารือกับ EU อย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นมา ภายใต้มาตรา 4 (Consultations) ของบันทึกความเข้าใจว่าด้วยกฎเกณฑ์และวิธีการระงับข้อพิพาท (DSU) โดยอ้างว่าแนวทางของ EU ไม่สอดคล้องกับพันธกรณี รายการข้อบทค่อนข้างยาว ทั้ง GATT 1994 (มาตรา I ข้อ 1, III ข้อ 4, X ข้อ 3(a), XI ข้อ 1) และ SPS Agreement (มาตรา 1.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3, 5.1, 5.2, 5.3, 5.5, 5.6, 5.7, 6.1, 6.2, 7, 8, 10.1, 10.2 และ Annex C)

ล่าสุดเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2567 ที่ผ่านมา การปรึกษาหารือดูท่าว่าจะให้ผลที่ไม่น่าพอใจนัก เนื่องจากแอฟริกาใต้ขอให้มีการจัดตั้งคณะลูกขุนขึ้น ภายใต้มาตรา 6 (Establishment of Panels) เพื่อพิจารณากรณีปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่เพียงเท่านั้น ยังขอ

ให้จัดตั้งคณะลูกขุนขึ้นอีกเพื่อพิจารณาคดีใหม่ แต่ใช้คณะบุคคลชุดเดียวกันในกรณีพิพาทหมายเลข DS624 ซึ่งเป็นปัญหาจากมาตรการของ EU ต่อโรคจุดดำของพืชตระกูลส้ม (Citrus Black Spot : CBS) สำหรับสินค้า Citrus fruit จากแอฟริกาใต้เช่นเดียวกัน

คดีล้มระหว่าง EU และแอฟริกาใต้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของจุดยืนแต่ละประเทศ ที่ต้องกำหนดแนวปฏิบัติอย่างสมดุลระหว่างความเข้มงวดตามข้อคิดเห็นทางวิทยาศาสตร์ และความสอดคล้องตามกฎการค้าสากลภายใต้ WTO อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี กรณีพิพาทระหว่างทั้งสองฝ่ายยังไม่จบเพียงแค่นี้ และจะต้องรอดูกันต่อไปว่าจะไปสิ้นสุดที่จุดใด

อีกกรณีที่น่าสนใจคือ **“กรณีพิพาทเรื่องสัตว์ปีก ระหว่างบราซิลกับสหภาพยุโรป (DS607)”** ที่บราซิลซึ่งถือเป็นผู้ค้าสัตว์ปีกรายใหญ่อันดับต้น ๆ ของโลกได้ยื่นฟ้องร้อง EU เมื่อปี 2564 โดยระบุว่า มาตรการของ EU ซึ่งกำหนดให้ตรวจเชื้อ Salmonella เฉพาะบางชนิด (Serotype) ได้แก่ S. Enteritidis และ S. Typhimurium ในเนื้อสัตว์ปีกสด (เพื่อความง่ายต่อไปนี้ขอเรียกว่า “เนื้อไก่สด”) ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ สัตว์ปีก (ต่อไปนี้ ขอเรียกว่า “ไก่แปรรูป”) ต้องตรวจ ทุกชนิด ซึ่งบราซิลชี้ว่าสิ่งนี้ไม่อยู่บนหลักการทาง วิทยาศาสตร์ ไม่ได้ใช้มาตรการเท่าที่จำเป็น เลือก ปฏิบัติ ซ่อนเร้นการกีดกันทางการค้า ขาดการประเมิน ที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความเสี่ยง ไม่ได้นำหลักฐาน

ทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่มาใช้ประเมินความเสี่ยง ไม่ คำนึงถึงการลดผลกระทบทางการค้าเมื่อต้องกำหนด ระดับการปกป้องที่เหมาะสม กำหนดระดับการปกป้อง ตามอำเภอใจ กำหนดมาตรการที่เป็นข้อจำกัดทาง การค้าเกินจำเป็น ไม่ใช่มาตรการหรือคงไว้ซึ่งมาตรการ ในขณะที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอ ข้อ กำหนดด้านความปลอดภัยอาหารไม่จำกัดเท่าที่เป็น เหตุเป็นผล ปฏิบัติต่อไก่แปรรูปของบราซิลดีกว่า สินค้าที่เหมือนกัน (like products) ของสหภาพยุโรป ดำเนินมาตรการที่เป็นข้อจำกัดในการนำเข้า (ทำให้ บราซิลเสียผลประโยชน์ตามพันธกรณีของ SPS Agreement มาตรา 2.2 2.3 5.1 5.2 5.4 5.5 5.6 5.7 8 Annex C และความตกลง GATT 1994 มาตรา III ข้อ 4 และ XI ข้อ 1)

เพื่อแสดงให้เห็นขนาดเต็มพั้นของอุตสาหกรรมสัตว์ปีกบราซิล ตามข้อมูลของ FAO ในปี 2022 บราซิลส่งออกเนื้อสัตว์ปีกและผลิตภัณฑ์ (ไก่ เป็ด ไก่วง) รวมกว่า 9 ล้านตัน เมื่อนำมาเทียบกับค่าประมาณการบริโภคเนื้อสัตว์เฉลี่ยในปี 2030 ที่ 45.3 กก. ต่อคน หากคำนวณเล่น ๆ จะพบว่าเฉพาะสินค้าข้างต้นที่บราซิลส่งออกสามารถเลี้ยงดูคนได้มากถึง 200 ล้านคน ซึ่งโลกของเรามีเพียง 7 ประเทศเท่านั้นที่มีประชากรมากกว่าจำนวนนี้

รู้หรือไม่?

S. Enteritidis และ *S. Typhimurium* ถือเป็นปัญหาแซลโมเนลลาที่ถูกตรวจพบมากที่สุดในสหภาพยุโรป โดยตรวจพบมากถึง 70.3% ของเคสทั้งหมด

ในปี 2546 สหภาพยุโรปได้รับรองกฎหมาย EC No. 2160/2003 ที่กำหนดให้ เนื้อไก่สดต้องเป็นไปตามเกณฑ์ทางจุลชีววิทยา และนั่นหมายความว่า **“จะต้องไม่ตรวจพบแซลโมเนลลาทุก Serotype ในตัวอย่างเนื้อไก่สดที่น้ำหนัก 25 กรัม”**

“ ... fresh poultry meat (...) may not be placed on the market for human consumption unless it meets the following criterion: ‘Salmonella: absence in 25 grams’ ”

ต่อมา EU ได้รับรองกฎหมาย EC No. 2073/2005 ขยายขอบเขตของเกณฑ์ความปลอดภัยอาหารต่อแซลโมเนลลาให้ครอบคลุมทั้งเนื้อสัตว์ปีกสด และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ปีก ส่งผลให้ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2554 เป็นต้นไปเกณฑ์แซลโมเนลลาทุก Serotype จะมีผลกับไก่แปรรูปด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามก่อนที่จะได้เริ่มใช้เกณฑ์ดังกล่าว ในเดือนตุลาคม 2554 สหภาพยุโรปก็ได้รับรองกฎหมาย EC No. 1086/2011

แก้ไขเกณฑ์ แซลโมเนลลาเฉพาะสำหรับเนื้อไก่สด ให้เหลือเฉพาะ *S. Enteritidis* และ *S. Typhimurium* (ในขณะที่เกณฑ์สำหรับไก่แปรรูปยังคงเป็นทุก Serotype เหมือนเดิม) โดยอ้างเหตุผลว่า 80% ของเคสผู้ป่วยจากเชื้อแซลโมเนลลามีต้นเหตุมาจาก *S. Enteritidis* และ *S. Typhimurium* ซึ่งเมื่อซึ่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบทางเศรษฐกิจและการลดปัญหาจากแซลโมเนลลา แล้ว EU เห็นว่าการกำหนดเกณฑ์เช่นนี้เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

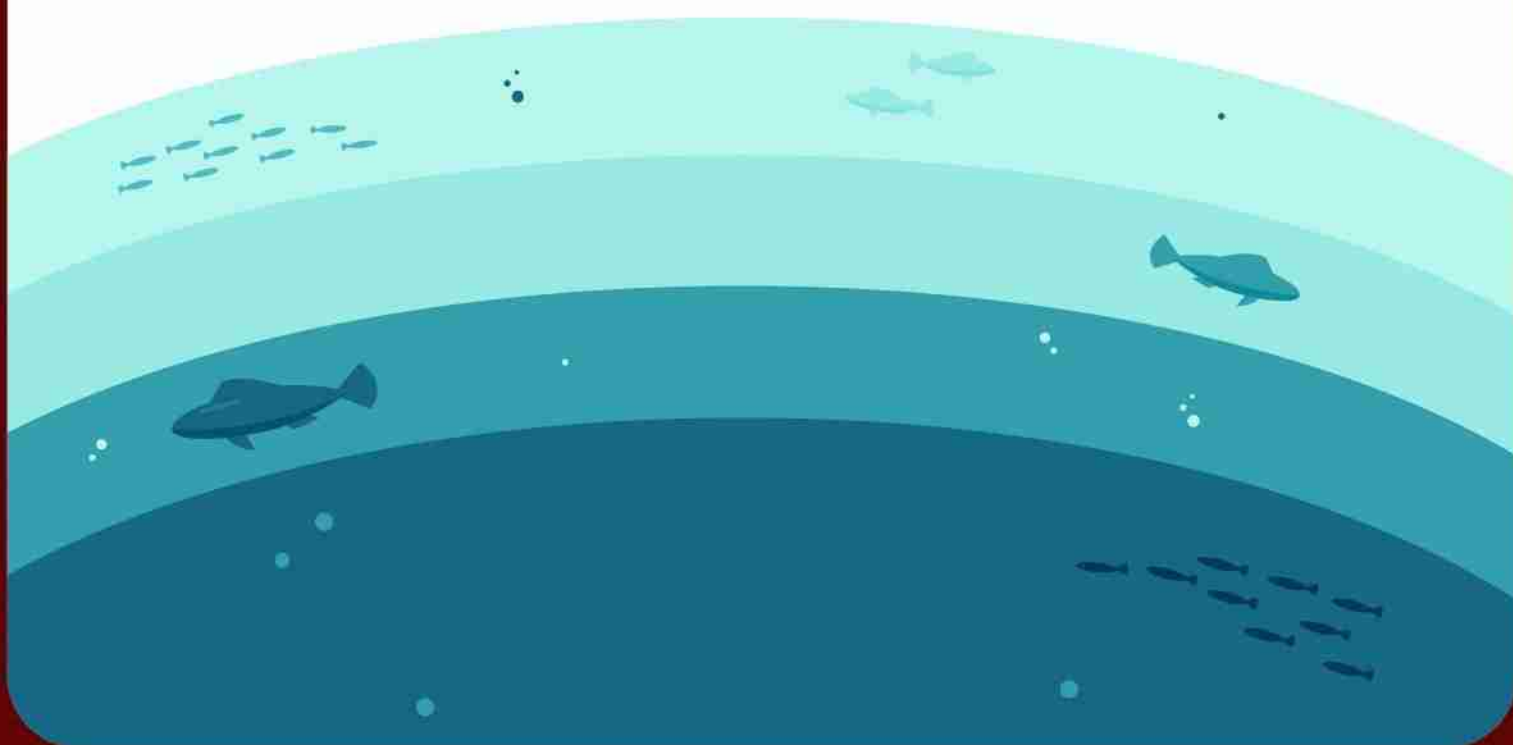
อย่างไรก็ดี บราซิลไม่ได้คิดเช่นนั้น บราซิลเห็นว่าเงื่อนไขสำหรับเนื้อไก่สดที่ผ่อนปรนกว่าเงื่อนไขสำหรับไก่แปรรูปเป็นมาตรการที่ไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอและส่งผลกระทบต่อ การส่งออกไก่แปรรูปของบราซิลไปยังสหภาพยุโรป (สินค้าที่บราซิลกังวลเป็นพิเศษคือไก่หมักเกลือและไก่วงพริกไทย) โดยบราซิลได้ยกข้อกังวลทางการค้าขึ้นในที่ประชุมคณะกรรมการด้านมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS Committee) ที่ WTO ถึง 4 ครั้ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ

บราซิลจึงได้ทำเรื่องขอเข้าสู่กระบวนการ
ปรึกษาหารือตามมาตรา 1 และมาตรา 4 ของ
DSU เมื่อปี 2564 และปัจจุบันยังไม่มีความคืบ
หน้าที่เปิดเผยสู่สาธารณะมากไปกว่านี้ซึ่งต้อง
รอดูกันต่อไปว่าจะมีผลสรุปเช่นไรแต่คาดคะเน
ได้ว่าบราซิลคงไม่ปล่อยผ่านโดยง่ายเนื่องจาก
เดิมพันครั้งนี้ขนาดไม่เล็ก

ย้อนกลับมาที่ไทย ประเทศไทยเคยเข้าสู่กระบวนการฟ้องร้อง (เฉพาะมาตรการ SPS) เพียง 1 ครั้งเท่านั้น
และอยู่ในฐานะฝ่ายปฎิเสธโดยในปี 2543 ไทยได้ยื่นฟ้องอียิปต์ในเรื่องมาตรการการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋อง
ในน้ำมันถั่วเหลือง (DS205) ซึ่งขณะนั้นฝ่ายไทยมองว่ามาตรการที่อียิปต์ออกมาไม่เป็นไปตามข้อตกลง
GATT 1994 ในมาตรา 1, 11, 13 รวมถึงไม่เป็นไปตามข้อตกลงด้านมาตรการ SPS ในมาตรา 2, 3, 5 และ
Annex B แต่การร้องเรียนครั้งดังกล่าวไม่ได้ยืดเยื้อมากนัก โดยไทยไม่ได้มีข้อเรียกร้องเพิ่มเติมอีกหลังจากนั้น

ข่าวสั้น ทันโลก!!

สิงคโปร์ไฟเขียวนำเข้าแมลงเพื่อใช้เป็นอาหาร

เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2567 สำนักงานกำกับดูแลอาหารแห่งสิงคโปร์ (SFA) ได้ประกาศอนุญาตนำเข้าแมลงและผลิตภัณฑ์จากแมลงที่มีความเสี่ยงด้านกฎระเบียบต่ำเพื่อใช้เป็นอาหารของมนุษย์และสัตว์แล้ว โดยกำหนดแนวทางและรายละเอียดสำหรับการนำเข้า เช่น ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนต่าง ๆ กับ SFA การขอใบอนุญาตขนส่งสินค้า (cargo clearance permit: CCP) และวิธีการนำเข้าแมลงที่มีชีวิต โดยแมลงที่ได้รับการอนุญาตนำเข้าประกอบด้วย

1. House cricket
2. Banded cricket
3. Common/field cricket
4. Black/field cricket /Two-spotted cricket
5. African migratory locust
6. American desert locust /Desert locust
7. Grasshopper
8. Superworm beetles /Giant mealworm beetle /King mealworm

9. Mealworm
10. Lesser mealworm
11. Whitegrub
12. Giant Rhino beetle grub
13. Greater wax moth /Honeycomb moth
14. Lesser wax moth
15. Silk moth /silkworm
16. Western honey bee /European honey bee

สแกน QR Code
เพื่ออ่านข่าวเพิ่มเติม

USFDA สั่งห้ามใช้ BVO ในอาหารและโซดา

องค์การอาหารและยาของสหรัฐอเมริกา (FDA) สั่งห้ามใช้น้ำมันพืชที่ผ่านกรรมวิธีเติมโบรมีนในอาหาร (brominated vegetable oil: BVO) ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2567 เป็นต้นไป หลังพบว่า BVO ไม่ปลอดภัยสำหรับการบริโภคอีกต่อไป ก่อนหน้านี้ FDA ได้นำ BVO ออกจากรายชื่อสารที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าปลอดภัย (Generally Recognized as Safe: GRAS) ในปี 2513 เนื่องจากมีข้อกังวลเกี่ยวกับความเป็นพิษ แต่ยังคงอนุญาตให้ใช้ส่วนผสมดังกล่าวภายใต้เงื่อนไขวัตถุเจือปนอาหาร (food additive) ควบคู่ไปกับ

การทดสอบร่วมกับสถาบันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งผลการทดสอบพบว่า BVO อาจมีความเสี่ยงต่อสุขภาพของมนุษย์ ทำให้เมื่อปี 2566 FDA เสนอเพิกถอนการอนุญาตการใช้ BVO จนเมื่อเร็ว ๆ นี้ได้ตัดสินใจเพิกถอน BVO จากกฎระเบียบการอนุญาตใช้งานในอาหาร

ปัจจุบัน บริษัทต่าง ๆ เริ่มเลิกใช้ BVO ในผลิตภัณฑ์ของตนแล้ว แต่ยังคงมีบางบริษัทที่ใช้ส่วนผสมดังกล่าวอยู่ ทั้งนี้ คาดว่าบริษัทต่าง ๆ กำลังมีการปรับเปลี่ยนสูตรในสินค้าของตนก่อนที่กฎระเบียบจะบังคับใช้ในเร็ว ๆ นี้

สแกน QR Code
เพื่ออ่านข่าวเพิ่มเติม

ACFS **EARLY** warning

WEBSITE

FACEBOOK

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์: 02-561-4190, 02-561-4204 โทรสาร: 02-256-4088
E-mail: acfsearlywarning@gmail.com / warning.acfs.go.th
Facebook: Early Warning เตือนภัยสินค้าเกษตร @acfsearlywarning

